

Selviämmekö sotesta? Skrämmer sote?

Valinnanvapauden vaikutus tasa-
arvonäkökulmasta
Hur valfriheten påverkar jämlikheten

Miksi sote lähdettiin tekemään?

- OECD 2000/2009: Suomessa terveydenhuoltojärjestelmä teollistuneiden maiden eriarvoisimpia
- Elinajanodote hyvä- ja huonotuloisten osalta erkaantunut. Elinajanodote alimmissa tuloviidennessä olevien miesten osalta ei kasvanut 20 vuoteen – ero 12 vuotta.
- OECD Health Statistics 2016: Julkisen rahoituksen osuus 2014 Suomi 75,4%. Ruotsi 83,4%, Norja 85,1%, Tanska 84,2%.

Sosiaali- ja terveydenhuollon moniportaisuus

- Kunta/kuntayhtymä – sairaanhoitopiiri
- Julkinen /yksityinen
- Työterveyshuolto
- Rahoitusmallin monikanavaisuus: osa-optimointi, yksityisen hoidon Kelakorvaukset, työnantajien osuus, korkeat asiakasmaksut

Soten alkuperäiset tavoitteet

- Integraatio
Horisontaalisesti (so + te) ja vertikaalisesti
(perustaso + erikoistunut hoito)
- Tiedonkulku ja moniammatillisuus
- Alueellinen tasa-arvo

Valinnanvapaus?

- Potilaan aseman vahvistaminen – mahdollisuus valita lääkäri, henkilökohtainen budjetointi, räätälöityjä palveluvaihtoehtoja
- Tuottajan valinta
  - Vapaa tai rajoitettu oikeus valita
  - Vapaa tai rajoitettu tuottajavalikoima

Suomen vai Ruotsin malli?

- Järjestäjä-tuottaja-malliin siirtyminen
- Julkiset palvelulaitokset – yksityiset toimijat
- Kilpailuilla markkinoilla toimivien palveluiden yhtiöittäminen

Suomen vai Ruotsin malli?

- I vaihe 2019

Sote-omatiimit, suun terveydenhuolto,
asiakasseteli kotiin vietävissä palveluissa,
henk.koht.budjetointi

- II vaihe 2021

Sote-keskuksia, viranomaisvaltuuksia

Kokemukset Ruotsista

- Ruotsi 2010: vapaa hoitovalinta: 21 maakäräjäaluetta – kunnilla sosiaalipalvelut!
- Valtiontalouden tarkastusviraston raportti
  - Rahoitus ohjautuu kysyntä- eikä tarveperustaisesti
  - Kilpailu luo alueellista epätasa-arvoa ja nostaa hintoja

Valinnanvapauden keskeiset tasa-arvo-ongelmat

- Rahoituksen ohjautuminen kysyntäperustaisesti
- Kilpailun vaikutus alueelliseen tasa-arvoon
- Rahoitusmallin muutos ja asiakasmaksujen korotuspaineet
- Palveluketjujen pirstoutuminen – palveluohjaus ja avun löytäminen
- Käytännön mahdollisuudet ”kilpailuttaa” eri palveluntarjoajat

Yhteenveto

- Valinnanvapaus ja tasa-arvo vaikeasti yhteensovittavissa – arvovalinta
- Mikäli järjestelmään siirrytään – tasa-arvoa edistäviä linjavalintoja

Kiitos!
Tack!